

מסורת הש"ס

(א) [לעיל כח: וש"נ].
(ב) [שביעית לד: תח: תב.].
(ג) [לעיל כח: וש"נ, ד] [לעיל
לח: א] (ד) ערכין טז.

הגהות הב"ח

(6) תַּעֲבֹדָה לֵאמֹר
(7) שֶׁמֶת אֶת הָאֵל
(8) יִיחָד
(9) לֵאמֹר
(10) לֵאמֹר
(11) לֵאמֹר
(12) לֵאמֹר
(13) לֵאמֹר
(14) לֵאמֹר
(15) לֵאמֹר
(16) לֵאמֹר
(17) לֵאמֹר
(18) לֵאמֹר
(19) לֵאמֹר
(20) לֵאמֹר
(21) לֵאמֹר
(22) לֵאמֹר
(23) לֵאמֹר
(24) לֵאמֹר
(25) לֵאמֹר
(26) לֵאמֹר
(27) לֵאמֹר
(28) לֵאמֹר
(29) לֵאמֹר
(30) לֵאמֹר
(31) לֵאמֹר
(32) לֵאמֹר
(33) לֵאמֹר
(34) לֵאמֹר
(35) לֵאמֹר
(36) לֵאמֹר
(37) לֵאמֹר
(38) לֵאמֹר
(39) לֵאמֹר
(40) לֵאמֹר
(41) לֵאמֹר
(42) לֵאמֹר
(43) לֵאמֹר
(44) לֵאמֹר
(45) לֵאמֹר
(46) לֵאמֹר
(47) לֵאמֹר
(48) לֵאמֹר
(49) לֵאמֹר
(50) לֵאמֹר
(51) לֵאמֹר
(52) לֵאמֹר
(53) לֵאמֹר
(54) לֵאמֹר
(55) לֵאמֹר
(56) לֵאמֹר
(57) לֵאמֹר
(58) לֵאמֹר
(59) לֵאמֹר
(60) לֵאמֹר
(61) לֵאמֹר
(62) לֵאמֹר
(63) לֵאמֹר
(64) לֵאמֹר
(65) לֵאמֹר
(66) לֵאמֹר
(67) לֵאמֹר
(68) לֵאמֹר
(69) לֵאמֹר
(70) לֵאמֹר
(71) לֵאמֹר
(72) לֵאמֹר
(73) לֵאמֹר
(74) לֵאמֹר
(75) לֵאמֹר
(76) לֵאמֹר
(77) לֵאמֹר
(78) לֵאמֹר
(79) לֵאמֹר
(80) לֵאמֹר
(81) לֵאמֹר
(82) לֵאמֹר
(83) לֵאמֹר
(84) לֵאמֹר
(85) לֵאמֹר
(86) לֵאמֹר
(87) לֵאמֹר
(88) לֵאמֹר
(89) לֵאמֹר
(90) לֵאמֹר
(91) לֵאמֹר
(92) לֵאמֹר
(93) לֵאמֹר
(94) לֵאמֹר
(95) לֵאמֹר
(96) לֵאמֹר
(97) לֵאמֹר
(98) לֵאמֹר
(99) לֵאמֹר
(100) לֵאמֹר

תגות חו"י

(א) רשכ"ם ד"ה אמרו ליה
 כי וזהו אירי שגור אותם
 כנ"ל:

מוסף רש"י

כל מילתא דמתאמרי
באפי תלחא. כשהנפלים
אמריו נפמי שלשה המגלה
אומר אינו לשון הרע, שה
גילה תהלה דמנו שלם תהלה
איתו אינו חושש, דמחבר
דע דסיפא להגלות, דמחבר
הנראה אית ליה חזק מגלה
לחבריו חזק לחבריו עד שידע
(מרכ"ל ע"ב)

ערכין פון א.א.א.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ואי לא אחר לתחר חבטנא ליה בדינא ומפיקנא מיניה אלא פלוני גזן דקאכיל לארעאי בגולטאות כלבד הרי הוא כותן פסם בחבירו ולא כמושר עדות ואינה מחאה כן פ"ח. ל"א שמעתי משמועת רבי יעקב בר יקר ועיקר פלוגא גולנא הוא ואפי' הזכיר על קרקע זה שמחזיק

לאו מחאה היא שהרי לא מיהא מחמת
עמזון והרי הוא כמי שאמר פלוני
מחזיק בקרקעות של אחרים ולפגזמו
ממכורין ואלו לערבר שזה אינו מוכר
שהוא שלו אבל אם פירש דקאטיל
לארעאי בגונוטאה הרי מיהא מחמת
עמזון והדיע שהרקעט שלו מחזיק
בזה ויהא אחר מחאה ויג' דלא סיס
למחר תבענא ליה דיינא ופירוש הוא
תנאי דקאמר דקאטיל לארעאי
בגונוטאה: **אמר**: לעדים לא תימרו
לזה מחאה זו: **אמר רב** וביד הא
קאמר ר' ווא: ולא הויא מחאה דהא
לא אמרו ליה עדים חו: **רב פפא**
אמר: בעולם מחאה הויא דהכי קאמר
לזה לעדים לדידיה לא תימרו אבל
לא אחרים ימרו וכיון שיאמרו לאחרים
ימורו אותן אחרים ויאמרו לו דחבר
חברא אית ליה רי: **אמר** ליה לא
אמרין ליה: לא קאי איכא דאמר
לזה לא תימרו ליה דהא לא זכר
אפי' שמקו לא הויא מחאה וכל שכן
הכא היכא שהשיבו כדבריו אלא
דמלתא בנפי נפשיה היא וקאי איכא
לזה לא תימרו אגמורה ויזיל ליה
לו וסע ענויה לו אמרי' ליה ולא חור
ומיהא אחרי כן בפני עדים אחרים:
אמר רב וביד הא **קאמר** ליה לא
אמרין ליה: וכיון שלא יאמרו לו היה
לו לזה למחוא עוד בפני אחרים
שיאמרו לו ואם לא מיהא מחאה
הפסיד: **רב פפא** **אמר**: אין צריך
למחוא עוד בפני אחרים דמחאה
מעלייתא היא דהכי קאמר ליה לדידי'

לְאִחְרֵי אֲמִירֵי כו'. רב פפא קאי
יְמִירו: לָא מִיָּד לְבוּ שׂוּמָא. אֵל
לְאִחְרֵי (פוסק ד' ע"ב): אֲמַר
ר' זְבִיד הוּא שׂוּמָא דְּהָסָא כִּי
עָלָא לְאִחְרֵי לֹא מִפְּסִיק שׂוּמָא
ר' הוּנָא בְּרִי דְּרַב יוֹסֵפֶה הָאִי
אֲמַר אֵל לְאִחְרֵי אֲמַר לֵי לְנָנִי
שׂוּמָא שְׁבִי מִיָּה כְּפִי כִּי שְׁבִי
שׂוּמָא כְּבוֹלָה הוּא מִחָא ר' זְבִיד
מִחָא כו'. וְעַשְׂרָא לְאִחְרֵי רַב
לְאִחְרֵי רַב אֲמַר ר' תַּמְנוּ אִימִיבִי
שְׁקִישׁוּ: מִחָא שָׁלָא כְּפִי הוּא
לְאִחְרֵי וְאִי לֵי עֵד מִתְּמִנָּה
לְאִחְרֵי מִחָא שָׁלָא לְאִחְרֵי

שָׁמַע הַמֶּלֶךְ הַחֲזָקִים נִסְמָע מִרְשָׁה
שִׁיבָה בָּרוּ. טַעַמָּה דְרָבִי יְהוֹדָה לֹא מִשְׁמָעוֹ
שִׁבְיָה אֵינִים דְּלֹכְלִי אֲרַעֲיָה בֶּדֶל אֶרְשָׁמוֹ
וַיֵּצֵא עֲרֻרָו שְׁלֹ וְלֹאֵוִי עַד ג' שָׁנִים וְלֹ
מַמְלֵתִי טַעַמָּה בְּחֻסְפָּמְסִי^(א) לְקַמֵּן בְּדִבְרֵי
מִתְחַזֵּק אֲלֹתָם מִכְרָשֵׁי שְׁלֹ בְּפִי לֹא
סִבְרָה לִי כִּי יְהוֹדָה בְּרָבִי יְהוֹדָה מִשְׁמָעוֹ
לְהִסְתָּחִי: וְאִי ס"ד. לְדֹחַן לִרְךָ שְׁלֹטָה
עַד מָקוֹם הַמִּתְחַזֵּק אִלּוּ שְׁלֹטָה לְמַלְכָּה
כִּי יִרְלוֹ: וְעַמִּי עֲלֵה טוֹבָה כִּי דִבְרֵי
הַפְּסִיקָה שֶׁאֵלֶּל הַמִּתְחַזֵּק יוֹצִיא מִמֶּנּוּ כְּטוֹרֵה
לְדֹחַן ג' שָׁנִים אֲלֹף שָׁנִים שֶׁאֵלֶּל הַמִּתְחַזֵּק
נִתְּנָוִי שֶׁל מִתְחַזֵּק בְּסֻף שָׁנֵי עֶשְׂרִים וְ
דִּבְרֵיהֶם: אֲדָם אֲמַר רַבָּה מַחֲבֵה שְׁלֹ
מַחֲבֵה: וְהִשְׁתַּבֵּחַ פֶּסֶק רַבָּה הִרִי: הִי"מ
לִיב בְּרָבִי יְהוֹדָה לֹא כִּי שִׁיבָה. אִלּוּ יִתְּנֵהוּ
אֵינִים הֵם מִשְׁמָעוֹ דְּעִבְרָה לְאִיִּלּוּ
כְּטוֹרֵה וְהִכִּי פִלְגִי מִי"ד כְּפִי שָׁנִים

ולמחר תבענא ליה ⁽⁶⁾ בדינא הויא מחאה
אמר לא תימרו ליה מאי אמר רב זביד הא
קאמר לא תימרו ליה רב פפא אמר ⁽⁷⁾ לדידיה
לא תימרו ליה לאחרני אמרו להו ⁽⁸⁾ חברך
חברא אית ליה חברא דחברך חברא אית
ליה אמרו ליה לא אמרינן ליה אמר רב זביד
הא קא אמרו ליה לא אמר' ליה רב פפא אמר
⁽⁹⁾ לדידיה לא אמר' ליה לאחרני אמרי להו
חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא
אית ליה אמר להו לא תיפוק לכו שותא אמר
רב זביד ⁽¹⁰⁾ הא קאמר לא תיפוק לכו שותא
אמרו ליה לא מפקין שותא אמר רב פפא הא
קאמרי ליה לא מפקין שותא רב הונא כריה
דרב יושע אמר ⁽¹¹⁾ מילתא דלא רמיא
עליה דאניש אמר לה ולאו אדעתיה: אמר
רבא אמר רב נחמן מחאה שלא בפניו הויא
מחאה איתיביה רבא לרב נחמן אמר ר'
יהודה לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא
באסמא ויחזיק שנה וילכו ויוריעוהו שנה
ויוא לשנה אחרת ואי ס"ד מחאה שלא בפניו
הויא מחאה למא למה ליתבי תתבי תתבי
אורכותיה וליתבי תתבי ⁽¹²⁾ עצה טובה קמ"ל
דנתי ונשקול ארעא ופירי מדקא מותבי ליה

רַבָּא לֵרַב נַחֲמָן מִכְּלָל דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ דִּם יוֹהֲנָאֵן רַבָּא מַחֲאָה שְׁלֹא כַּפְּנֵי הוּיָא נַחֲמָן סְבִירָא אִשְׁכַּחְיָנָהוּ ר' יוֹסִי בְר' חִינָנָא מִי אִמְרֵי ר' יוֹחָנָן מַחֲאָה בְּכַמָּה ר' חִינָנָא יִפְּכַנִּי שֵׁנִים ר' אֲבָהוּ אִמְרֵי ר' יוֹחָנָן מַחֲאָה בְּכַמָּה קָא מִיפְּלִי דְרַמְדָּן רַבָּא בְר רַב הוּנָא וְכָל

לֹא תִימְרוּ לֵיהּ לֹא אֲמִירָנִי לִיהּ דִּמְשַׁעַם (א) לֹא אֲמִירָנִי
בְּרַחֲמִים דִּמְשַׁעַם לֵיהּ לוֹ לֹא חֲלָחִים: שׁוּטֵא. דְּבִירָב
אֲמַר. רַחֲמֵי מַחֲלָה: אֲמַרְוּ לֵיהּ לֹא מִסְקִי שׁוּטֵא. וְיִמְלִיחַ
יֵהּ שֶׁן אֲדִרְבִּי בֵּין יֵהּ אֲדִרְבִּי לֵיהּ שׁוּט דְּבִירָב וְיִמְלִיחַ
יֵהּ רַב פֶּסַח הֵבֵא וְדִלִּי מוֹדִיעַנָא דְלֵהּ הוּא מַחֲלָה דִּהֵא קֶלְמָא
הֵבֵא הוּא דְבֵל יִמְלִיחַ לֵהּ רֵמֵא עֲלֵיהּ דְּלִיעִים אֲדִרְבִּי מוֹדִיעַ
וְיִמְלִיחַ אֲדִרְבִּי לְיִמְרָא דֵּין נוֹתָן אֶל לְבֹ שְׁקִילָא (ב) שֶׁן עֲלֵיהּ
יִמְרָא. וְהִלְכְּתָא בֵּין אֲמִרָה הִתְמַחֲמָה לֵיהּ יִמְרָא לֵיהּ מִדִּי
הִתְמַחֲמָה לֵהּ מִיפּוֹק דֵּין שׁוּטֵא דֵּין אֲמִרָה מַחֲלָה יֵהּ פֶּסַח
יֵהּ שְׁטֵט גִּמְרָא הֵיא בְּדִרְבִּנָּה קוֹמוֹתוֹן. וְהִיא פִּי שֶׁן
מִיחֲתָא וְרַב אֲבִי סְמִיר גִּמְרָא הֵיא דְקֶלְמָר אֲמִרָה רַבֵּא אֲמִרָה
וְלֵהּ בְּעִין שִׁשְׁלָה שְׁלוֹחַ לְמַחֲוֹת בְּפִינוּ אֲלֵהּ מִכּוֹן שְׁמִיחָה
וְלֵהּ מַעֲרֵבֵל אֶל הַיַּשְׁמִין מַחֲלָה שְׁמִיחָה וְלֵהּ הַכּוֹנֵן: אֲמִירָנִי
וְיִמְלִיחַ מַחֲלָה אֲמִירָנִי דְּבִירָב מַחֲלָה אֲמִירָנִי דְּבִירָב וְיִמְלִיחַ

חוקימנחם מחמה שנה בפניו היום מחמה חיכם נמימר דשרי
 ודלת שני מחמה ארנש נטריק אלל דרמפס דרי שפי
 שפה שנה אחר ושחיק אלל נלך אלל שנה שפי
 פלוגי אחר אחר דלא חיישין לשעת מירוס וחקר בפניו
 [ח.א.]: וינא לשנה אחר. קס"ד דרבא דוקא קאמר ⁽¹⁾ שינא
 שנה מחלוק והלכך נטריק בפניו לא מתייו חוקי. ויכתיב
 כי מילא ונעברע ורבה לא נעברע אלל מחוך שפתי. ויכתיב
 ולמחות בפניו נעדיס אלל ימחה במקום שווא שם ואכא
 ת בפניו: ליתוי אדוויסיה. באקפמחא ויתמיח בפני עדיס
 הוא עמלו ונעקול קרקעו ופיתוחיו מיד המהויק אים
 דקשה גול האכלל [וחילן ש.א.]: ויתבול לנא דוקא מנריך ליה
 דער באקפמחא ומשהחיק זה ילא הקול ויודיעשו בשנה ש
 גיו הלא נעברער שם ילכא הוא עמלו לנא הקול: וימש
 גיו חסא. מחאה. לעיל [ח.א.]: פסק רבא הלכתא הכי: וימש
 מיע לכו מרי יותנן מחאה בכמה. בפני מהה שני דאס: כל
 יואה קך אחר פלוגי עלך. ועממא דרמפס דערנך גיש נעמ
 יית יתה משוס לישנא בישא. והלכך בני מחמה מי מילתא
 ליה דרבה בר רב הונא דעמי תלמא דהא אפי' בחרי

למ.

רב פנא אמר ליהדיה לא תימרון אחרוני תמרון. נראה לר"י דרכ פנא את ליה שפיר דשמואל דאמר געיל מיהא בפני בני אדם שאין יכולין לומר לו לא היא מאחד דאמר מייבי בחולה בני שלעולם לא יך למקום שמוחזק שאלב הכא ילכו למקום המוחזק ויגידו לבני העיר ויאמרו לו והוא תחזיק עליהם. **תלמוד** **ירושלמי** **פסחים** **פרק** **ה' הלכה** **א'**

בנינו הוא מחאה
אי אמר רב זבדי הא
ב פפא אמר "לדידיה
אימרו להו" (ד) חבך
דחבך חבך אית
יגן ליה אמר רב זבדי
מורי ליה רב פפא אמר
לאחריני אמרי להו
דחבך חבך חבך
תיפוק לכו שותא
א תיפוק לכו שותא
תא אמר רב פפא הא
שותא רב הונא בריה
מילתא דלא רמיא
ולאו אדעתיה: אמר
אה שלא בפניו הוא
לרב נחמן אמר ר'
שנים ואלו כדי שיהא
וילכו ויודיעוהו שנה
ל"ד מחאה שלא בפניו
למעות ליתבי התם
עצה טובה קמ"ל
די מדקא מוהבי ליה

דלא סבירא ליה דמחאה שלא בפניו הויא מחאה
שלא בפניו הויא מחאה בתר דשמעה מרב
ר' יוסי בר' חנינא לתלמידיו דר' יוחנן אמר להו
מחאה בכמה ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מחאה
מר ר' יוחנן מחאה בפני שלשה לימא בדרכה בר רב
רבה בר רב הונא יכל מילתא דמתאמרא באפי' לית

[illegible]

ויהי מחלה חיה נמרוד דרבח מקור זה נישא במי חומרי: **מח** דלא
 ויהי אלא דמפרש דרבי שיהא כן וטעמא דחוקק לדריה משום דלא
 וליה אריביו שלם שנים שפעמים שמעבר רחוק מחקל שנה ולא
 לשעת מירוס וחוקק בפניו מיד הוה חוקק הוואל ולא מיחה מיד
 דרבא דוקא קאמר ^(א) שיבא המעבר עממו וימחה בסוף ג' בפניו של
 בפניו לא מתוך חוקק. ויבא^א דלרבי יהודה הוה חוקק דבני אל
 וירבו אלם מתוך שאני יבא למחות אשפמיא הוה המחוקק אל יכול
 מחה במקום שהוא שם ואם יבא הדבר לאזני יבא למה ליה למימי
 מפמיא ולימיה בפני עדים שהרי יסולן לבא ולומר ד ^(ב) בסוף ג'
 ידומיה דלא המחוקק שאם ימחה במקומו יאך קין ויוליו עכשו מיד
 ומיהו לאו דוקא מפרך קין יבא יהודה לבא אלם הכי קאמר לא אמרי
 אל הקול ויודיעוהו בשנה שניה וימחה בתחלת שלם ויולל הדבר לבא
 אל הוא עממו לבא בסוף שלם ויחק קרקע ופירוש מעבשי חקל דין
 וספק רבא לכתבה הכי: וימשי כפר דמפמיא מירב נחמך. ויבא דין
 וספק. שנה כהני אלם: **ג** **מילתא**. **ג** **גמל**: **דמפתחא בלמי סולא**
 מחא דמפרש בערין ביש בערין ^(א) מ"ט חנך חנרה אית ליה ואמר
 הלקן גבי מחאה נמי מילתא דעבידלא לאנגליי בעין כדי שהיה המחוקק
 עי תלתא דהא אפי' חנרי עבידלא לאנגליי והוה מחאה בפני שנים
 ולענין

עין משפט
גר מצודה

פח א ב ג ד ח"י פירא
מהל' טוען ונטען הל' ו
ופ"י הלכה ד סתם עשין לה
טוש"ע ח"מ ס' קתו ספק
ג וס' עט ספק יא:
סב' ה ח"י פירא מהל'
טוען ונטען הל' ה
טוש"ע סס ספי' א:
צ ו ח"י פ"ו מהל' דעות
הלכה ה סתם לאחין ט:

רבינו גרשום

[illegible][illegible]

א) לֹא לַחֲמֹד וְיִי אֱלֹהֵי מִדְּיָן
שִׂיחָא בְּאַסְפִּסְתִּיחָא וְיִי מַשִּׁיחָא
שְׁמִיקוּס וְיִי כֹהֵן גָּדוֹל לְדָוִד
וְיִי מַלְאָכָא וְיִי